

и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу.

Ово рјешење објавиће се у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 15.3.2-361-670/24
10. октобра 2024. године
Бања Лука

Министар,
Бојан Випотник, с.р.

2459

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на захтјев Мјешовити холдинг ЕРС - МП а.д. - ЗП “Хидроелектране на Требишњици” АД Требиње за издавање лиценце за израду техничке документације, а на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19), члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23) и члана 15. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 70/13 и 24/15), д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е

О ИЗДАВАЊУ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Утврђује се да Мјешовити холдинг ЕРС - МП а.д. - ЗП “Хидроелектране на Требишњици” АД Требиње испуњава услове за добијање лиценце:

А) за израду техничке документације за објекте за које грађевинску дозволу издаје Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, и то:

1. архитектонске фазе,
2. конструктивне фазе,
3. хидротехничке фазе,
4. дијела електро фазе - инсталације јаке струје и електроенергетских постројења,
5. дијела електро фазе, инсталације слабе струје, телекомуникација и аутоматике,
6. дијела машинске фазе - машинска постројења и металне конструкције у грађевинарству;

Б) за израду техничке документације за објекте за које грађевинску дозволу издаје орган јединице локалне самоуправе, и то:

1. дијела машинске фазе - област термотехнике, инсталације гријања, гаса, вентилације и климатизације,
2. фазе саобраћајне сигнализације.

Лиценца важи од 5.10.2024. године до 5.10.2028. године, а провјера испуњености услова на основу којих је издата вршиће се у складу са Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу.

Ово рјешење објавиће се у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 15.3.2-361-665/24
5. октобра 2024. године
Бања Лука

Министар,
Бојан Випотник, с.р.

Уставни суд Републике Српске

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске и члана 40. став 5, члана 42. став 1, члана 60. став 1. тачка а) и члана 61. став 1. тачка г) Закона о Уставном суду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 27. новембра 2024. године, д о н о с и

ОДЛУКУ

Утврђује се да члан 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”),

бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) у дијелу који гласи “лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом” није у сагласности са Уставом Републике Српске.

Не прихвата се иницијатива за оцјену уставности члана 121. став 1. и члана 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 17/23 и 27/24).

Образложење

Небојша Макарић из Приједора дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности члана 121. став 1, члана 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона (“Службени гласник Републике Српске”, број 17/23) и члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) у дијелу који гласи “лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом”. Давалац иницијативе оспорава члан 121. став 1. и члан 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона (“Службени гласник Републике Српске”, број 17/23) у односу на одредбу члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава Републике Српске и у односу на члан 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. У иницијативи се наводи да је уставно право родитеља да се старају о васпитању и подизању дјете, па тиме и да брину и располажу имовином дјетета. По мишљењу даваоца иницијативе, давање овлашћења органу старатељства у члану 121. став 1. Породичног закона, да у свако доба може тражити полагање рачуна о имовини дјетета, представља ограничавање родитељског права и у супротности је са чланом 36. став 4. Устава, који гарантује родитељима право на подизање и васпитање дјете. Даље се наводи да орган старатељства не може водити финансијске или било какве друге истраге о имовини чланова породице, без ваљаног законског разлога или без адекватног учешћа суда у том поступку. Истиче се да посебна заштита породице мајке и дјетета не подразумева контролу од стране органа старатељства у свако доба, без законског разлога и без јасно прописане процедуре, због чега давалац иницијативе сматра да су прописивањем у члану 121. став 1. Породичног закона прекршене уставне гаранције из члана 36. ст. 1. и 2. Устава и нарушено право на приватност породичног живота из члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. У иницијативи се даље наводи да је одредба члана 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона, која прописује ограничавање располагања имовином малолетног дјетета и овлашћење органа старатељства да у управном поступку утврђује имовинске могућности родитеља и одлучује о коришћењу имовине дјетета, у супротности са уставним правом родитеља да своје дијете подиже и васпитава, као и са чланом 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, јер представља нарушавање права на поштовање приватног и породичног живота, без јасног законског разлога и без уставног утемељења за овакво овлашћење органа старатељства.

Давалац иницијативе оспорава уставност одредбе члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) у дијелу који гласи “те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом” у односу на члан 36. Устава Републике Српске, истичући да је оваквим прописивањем посебна заштита коју Устав у члану 36. прописује за чланове породице проширена и на лица која нису чланови породице. С тим у вези, у иницијативи се наводи да лица која су у интимној или емотивној вези нису чланови породице по законској дефиницији, нити веза коју законодавац дефинише као интимну или емотивну упућује на то да су лица која се налазе у таквој вези чланови породице, због чега им не припада право на посебну кривичноправну заштиту, већ на заштиту као и свим другим грађанима у складу са другим одредбама Кривичног законика.

Народна скупштина Републике Српске није Суду доставила одговор на наводе из иницијативе.

Оспореном одредбом члана 121. став 1. Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", број 17/23) прописано је да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна о управљању имовином дјетета.

Оспореним одредбама члана 335. ст. 1, 3. и 4. истог закона је прописано да: приходе из имовине малолетног дјетета родитељи првенствено могу користити за његово издржавање, лијечење, васпитање и образовање, само ако су исцрпљене све могућности лица која су дужна да издржавају дијете (став 1); непокретности, новчана средства, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малолетника (главница имовине) могу се отуђити или оптеретити само ради издржавања или лијечења малолетног дјетета и само ако су исцрпљене све могућности лица која су дужна да издржавају дијете (став 3); главницом имовине малолетног дјетета родитељи могу располагати само уз претходну сагласност органа старатељства у форми рјешења донесеног у управном поступку (став 4).

Оспореном одредбом члана 190. став 6. Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) прописано је да се чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству, те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом.

Суд констатује да је у току поступка пред овим судом ступио на снагу Закон о измјенама и допунама Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", број 27/24), којим су у члану 23. измијењени ст. 3. и 4. члана 335. овог закона, тако да исти гласе: "Непокретности, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малолетника могу се отуђити или оптеретити само ради издржавања, лијечења, васпитања или образовања малолетног дјетета и само ако су исцрпљене све могућности лица која су по закону дужна да издржавају дијете (став 3), имовином малолетног дјетета из става 3. овог члана родитељи могу располагати само уз претходну сагласност органа старатељства (став 4)".

Узимајући у обзир садржај и обим измјена и допуна, Суд такође констатује да је обим допуна у ставу 3. минималан и да се њима не мијења смисао одредбе, већ само минимално проширује намјена за коју се могу користити непокретности, права веће вриједности и вредније ствари из имовине малолетника, те да су друге измјене у истом ставу, као и у ставу 4, правнотехничке и редакцијске природе и да се њима не мијењају значење и смисао који су исти имали прије измјена, те је на основу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12) проширио оцјену уставности и на члан 335. ст. 3. и 4. Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", бр. 17/23 и 27/24).

Приликом оцјене оспорених законских одредаба Суд је имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено да се уставно уређење Републике темељи на гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима и на владавини права (члан 5. алинеје 1. и 4), да породица, мајка и дијете имају посебну заштиту (члан 36. став 1), да се брак и односи у браку и породици уређују законом (члан 36. став 2), да родитељи имају право и ду-

жност да се старају о подизању и васпитању дјеце (члан 36. став 4), да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, бригу о дјечи, остваривање и заштиту људских права и слобода, организацију, надлежности и рад државних органа и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом (т. 12, 5, 10. и 18. Амандмана XXXII на Устав, којим је замијењен члан 68. Устава Републике Српске), да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте (члан 70. став 1. тачка 2).

Одредбама члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода прописано је: Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке (став 1). Јавне власти се не смију мијешати у остваривање овог права, осим ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересима националне безбједности, јавне безбједности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других (став 2).

Суд је узео у обзир да је одредбама члана 3. Конвенције о правима дјетета, која се у Босни и Херцеговини примјењује на основу тачке 12. Прилога 1. Устава Босне и Херцеговине, прописано да ће у свим акцијама у вези с дјецом, без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне друштвене добротворне институције, судови, управне власти или законска тијела, најбољи интереси дјетета бити од првенственог значаја (став 1); да државе-потписнице узимају на себе да обезбједе дјетету заштиту и бригу која је потребна за добробит дјетета, узимајући у обзир права и дужности његових родитеља, законских старатеља или других појединаца законски одговорних за њега, и да би се то постигло предузеће све законске и управне мјере (став 2); да ће државе-потписнице обезбједити да се институције, службе и установе одговорне за бригу о дјечи и њихову заштиту придржавају стандарда успостављених од одговарајућих власти, нарочито у погледу безбједности, здравља, у броју и прикладности њиховог особља, као и одговарајућег надзора над њима (став 3).

Суд је такође имао у виду да су Породичним законом ("Службени гласник Републике Српске", бр. 17/23 и 27/24) уређени породичноправни односи између брачних супружника, ванбрачних партнера, родитеља и дјетета, усвојоца и усвојеника, старатеља и штићеника, односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступци надлежних органа у вези с породичним односима и старатељством (члан 1). Релевантним одредбама овог закона је прописано да Република Српска обезбјеђује посебну заштиту породици, мајци и дјетету у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама (члан 3), да су родитељи дужни да се брину о животу и здрављу своје дјеце, као и о њиховом подизању, васпитању и образовању (члан 6), да је у свим питањима која се тичу дјетета свако дужан да се руководи и поступа у складу са најбољим интересом дјетета (члан 8), да послове заштите и пружања правне помоћи породици и њеним члановима на начин и по поступку одређеним законом обавља центар за социјални рад, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове социјалне заштите, уколико одлуком надлежног органа јединице локалне самоуправе вршење ових послова није повјерено неком другом органу или организацији (у даљем тексту: орган старатељства), да су сви органи, организације, правна и физичка лица дужни да без одлагања обавијесте орган старатељства о повреди дјететових права, нарочито о насиљу, полним злоупотреблама и злостављању дјетета (члан 14), да родитељи имају право и дужност да се брину о свом малолетном дјетету, односно да га чувају, подижу, васпитавају, образују, издржавају, заступају и управљају његовом имовином (члан 80. став 1), да је у свим питањима која се тичу родитељског права најбољи интерес дјетета примаран и интереси дјетета морају бити заштићени увијек када су у сукобу са интересима родитеља и других лица која се брину о дјетету или одржавају личне односе са дјететом (члан 84. став 4), да је орган старатељства дужан да предузима потребне мјере ради заштите личних и имовинских права и интереса дјетета (члан 110. став 1) те да су мјере заштите личних и имо-

винских права и интереса дјетета: упозорење, надзор над вршењем родитељског права, појачан надзор над вршењем родитељског права, издвајање дјетета из породице и заштита имовинских права и интереса дјетета (члан 111), да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна о управљању имовином дјетета (члан 121. став 1), да орган старатељства може захтијевати да суд у ванпарничном поступку, ради заштите имовинских интереса дјетета, дозволи мјере обезбјеђења на имовини родитеља (члан 121. став 2), да орган старатељства може, ради заштите имовинских интереса дјетета, захтијевати да суд у ванпарничном поступку одлучи да се родитељи у погледу управљања имовином дјетета ставе у положај старатеља (члан 121. став 3), да ће при избору одговарајуће мјере орган старатељства водити рачуна о поштовању принципа најмањег посезања (иде се од блаже мјере ка строжијој мјери), (члан 122. став 2), да је међусобно издржавање чланова породице и других сродника њихова дужност и право (члан 264. став 1), да међусобном издржавању чланови породице и други сродници доприносе сразмјерно својим могућностима и способностима, у складу са потребама лица којем се даје издржавање (члан 265. став 1), да су родитељи првенствено обавезни да издржавају малолетну дјецу и у извршавању те обавезе морају да искористе све своје могућности (члан 265. став 2), да је малолетно дијете које има имовину и приходе од те имовине дужно да у складу са чланом 265. овог закона доприноси за своје издржавање, као за издржавање породице у којој живи (члан 267. став 2), да малолетна дјеца могу имати своју имовину коју стекну радом, или је добију наслједством, поклоном или по неком другом законском основу (члан 334. став 1), да дијете самостално управља и располаже имовином коју је стекло својим радом (члан 334. став 2), да имовином дјетета, осим оне коју је малолетник стекао својим радом, до његове пунољетности, у његовом интересу, управљају и располажу родитељи малолетника, под условима и на начин прописан овим законом (члан 334. став 3), да родитељи могу приходе из става 1. овог члана користити и за издржавање чланова породице, у складу са чланом 267. овог закона (члан 335. став 2).

Такође, релевантним одредбама Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 64/17, 15/21, 89/21 и 73/23) прописано је да се кривичноправне одредбе садржане у овом законик у заснивају на Уставу Републике Српске и општепризнатим начелима и нормама међународног права (члан 1. став 1), да је основна функција кривичног законодавства Републике Српске заштита основних права и слобода човјека и других основних индивидуалних и општих вриједности које су установљене Уставом и међународним правом (члан 1. став 2) и да се ова заштита остварује одређивањем која дјела представљају кривична дјела, прописивањем казни и других кривичних санкција за та дјела и изрицањем тих санкција учиниоцима кривичних дјела у законом утврђеном поступку (члан 1. став 3); да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само законом (члан 2. став 1); да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само за она противправна дјела којима се права и слобода човјека и друге индивидуалне и опште вриједности друштва установљене Уставом и међународним правом тако повређују или угрожавају да се њихова заштита не би могла остварити без кривичноправне принуде (члан 4).

Одредбама чл. 181. до 193. Кривичног законика Републике Српске прописана су кривична дјела против брака и породице, а у члану 190. инкриминисано је кривично дјело насиље у породици или породичној заједници и прописано: Ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године (став 1), ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана коришћено оружје, опасно оруђе или друго средство погодно да тијело тешко повриједи или здравље наруши, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година (став 2), ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила

тешка тјелесна повреда или тешко нарушавање здравља или су дјела учињена према дјетету или у присуству дјетета, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година (став 3), ако је услед дјела из ст. 1. 2. и 3. овог члана наступила смрт члана породице или породичне заједнице, учинилац ће се казнити казном затвора од три до петнаест година (став 4), ко прекрши заштитне мјере или хитне мјере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона, казниће се новчаном казном и казном затвора до три године (став 5), чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају се супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству, те лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом (став 6).

На основу изложеног, Суд је оцијенио да је законодавац у складу са својим уставним овлашћењима из члана 36. и члана 68. т. 12. и 18, који је замијењен Амандманом XXXII на Устав, Породичним законом уредио односе између родитеља и дјетета, те прописао посебну заштиту дјетета у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама као законско начело. У складу са овим начелом, у члану 110. став 1. прописао је да је орган старатељства овлашћен и обавезан да предузима мјере ради заштите личних и имовинских права и интереса дјетета, међу које спадају и мјере заштите имовинских права и интереса дјетета из члана 111. истог закона, којима орган старатељства врши било превентивну, било корективну контролу над начином на који родитељи управљају имовином дјетета, осим оне коју је малолетник стекао радом, односно да ли је користе за законом одређене намјене и да ли управљају имовином у најбољем интересу дјетета на начин да такву имовину сачувају, заштите и, по могућности, увећају. У оквиру прописаних законских мјера, законодавац је у одредби члана 121. прописао мјере заштите имовинских права и интереса дјетета, а у оспореном ставу 1. овог члана прописао је да орган старатељства може, у свако доба, од родитеља захтијевати полагање рачуна о управљању имовином дјетета, дакле, без обзира на разлоге који су довели до тога. Суд је оцијенио да ова законска мјера није несаслагасна са уставним одредбама на које се указује у иницијативи, односно да је у сагласности са одредбама из члана 36. Устава којима је јавној власти одређена позитивна обавеза да породици, мајци и дјетету обезбједи посебну заштиту (став 1), да се брак и односи у браку и породици уређују законом (став 2) и да родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању дјете (став 4). Наиме, родитељи имају право да, под условима и на начин прописан законом, самостално управљају имовином дјетета, осим оне коју је малолетник стекао својим радом, до његове пунољетности, у његовом интересу, и при томе немају законску обавезу редовног или периодичног полагања рачуна органу старатељства о управљању имовином дјетета, какву законску обавезу имају стараоци које постави орган старатељства или овлашћени радник органа старатељства у случају када сам орган старатељства врши старатељство непосредно. Међутим, овлашћење родитеља на управљање имовином дјетета није апсолутно и оно је због могућности сукоба најбољег интереса дјетета и интереса родитеља подвргнуто контроли органа старатељства из оспореног члана 121. став 1. Породичног закона, што представља механизам остваривања Уставом прописаног начела посебне заштите дјетета. На то обавезује и Конвенција о правима дјетета, којом је у члану 3. прописано да је у свим питањима у вези

са дјететом најбољи интерес дјетета од највећег значаја, те да су државе потписнице дужне обезбиједити заштиту дјетета, узимајући у обзир права и дужности његових родитеља, те да ће се у ту сврху предузети све законске и управне мјере. Полazeћи од чињенице да је титулар имовине дијете, да дијете истом не може самостално управљати, осим у случају када се ради о имовини коју је дијете стекло својим радом, неспорно је да родитељи имају дужност и право да том имовином управљају. Међутим, вршећи родитељска права и дужности у том смислу могуће је да родитељи поступају на начин који није у складу са најбољим интересом дјетета. У таквим случајевима неопходно је обезбиједити заштиту имовинских права и интереса дјетета који могу бити угрожени или повријеђени од стране његовог законског заступника. Стога је Суд оцијенио да су неосновани наводи иницијативе о несагласности одредбе члана 121. став 1. Породичног закона са одредбама члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава, као и наводи о ограничавању родитеља у вршењу родитељског права без уставног утемељења и без законског разлога, јер оспорена законска одредба управно подразумијева прописано овлашћење органа старатељства у функцији посебне заштите дјетета, а у случају када то у односима између дјетета и родитеља најбољи интерес дјетета захтијева.

Суд је оцијенио да су неосновани наводи иницијативе о несагласности одредбе члана 335. став 1. Породичног закона са чланом 36. став 4. Устава, односно наводи да се прописивањем у овој оспореној одредби родитељи ограничавају у вршењу родитељског права. То стога што се Уставом прописана посебна заштита дјетета, поред заштите личних права, односи и на заштиту његове имовине и имовинских интереса, а обухвата и законско одређивање намјене, односно разлога за које се могу користити дијелови имовине дјетета, како родитељи не би потпуно слободно и противно најбољем интересу дјетета одлучивали о томе. Ограничавање права родитеља да одлучују о коришћењу прихода из имовине дјетета одређивањем намјене и разлога за које се такви приходи могу користити (само за издржавање, лијечење, васпитање и образовање дјетета), како је то учињено у оспореном ставу 1. члана 335, у складу је са одредбом из члана 36. став 4. Устава, према којој родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању дјеце, чији се прави смисао и домашај могу открити у вези са одредбом из става 1. истог члана Устава, којом је одређено да, поред породице и мајке, и дијете има посебну заштиту својих права, па тако и имовинских права. Суд истиче да су намјена и разлози за које родитељи могу користити имовину из прихода малољетника проширени ставом 2. истог члана Закона и за издржавање чланова породице, у складу са чланом 267. Закона, којим је у ставу 2. одређено да је малољетно лице које има имовину и приходе из имовине дужно да у складу са чланом 265. Породичног закона доприноси за своје издржавање, као и за издржавање породице у којој живи. Посматрајући оспорену одредбу члана 335. став 1. издвојено, али и у системској вези са другим наведеним одредбама Породичног закона, Суд је оцијенио да одредба члана 335. став 1. Закона, која предвиђа супсидијарно коришћење прихода из имовине малољетника у сврху његовог издржавања, лијечења, васпитања и образовања, није у супротности са уставним одредбама на које се указује у иницијативи.

Такође, Суд је оцијенио да су наводи иницијативе о неуставности члана 335. ст. 3. и 4. Породичног закона неосновани из истих разлога због којих су неосновани и наводи из иницијативе који се односе на члан 335. став 1. Породичног закона, те да, сходно томе, члан 335. ст. 3. и 4. Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", бр. 17/23 и 27/24) није у несагласности са чланом 36. ст. 1, 2. и 4. Устава Републике Српске.

Имајући у виду наведено, Суд је оцијенио да прописивања као у члану 121. став 1. и члану 335. ст. 1, 3. и 4. Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", бр. 17/23 и 27/24) не доводе у питање уставне гаранције из члана 36. ст. 1, 2. и 4. Устава на које иницијатива указује, те да стога не постоји ни основ за разматрање евентуалне

повреде члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Суд додатно истиче да право родитеља да управљају имовином дјетета и ограничавање истог, по јудикатури Европског суда за људска права у примјени Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, не спада у домен, односно опсег права на поштовање приватног и породичног живота, дома и преписке из члана 8. наведене Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Суд је приликом разматрања одредбе члана 190. став 6. Кривичног законика утврдио да иста у оспореном дијелу није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске. Суд је оцијенио да је законодавац овлашћен да, у оквиру Уставом утврђених принципа, Кривичним закоником уреди систем кривичног права с циљем заштите основних права и слобода човјека и других индивидуалних и општих друштвених вриједности које су установљене Уставом и међународним правом. У том смислу законодавац је овлашћен да, на основу процјене цјелисходности, утврди правце одговарајућег реаговања на криминалитет у друштву и да одређена понашања инкриминише као кривична дјела, те да одреди објекте заштите, тј. заштитне објекте и објекте радње, односно предмет напада, као и да пропише кривичне санкције за поступања која представљају њихову повреду и угрожавање.

Приликом дефинисања кривичног дјела насиља у породици или породичној заједници, законодавац је у смислу овог кривичног дјела дефинисао која се лица имају сматрати члановима породице или породичне заједнице. Приликом дефинисања чланова породице, у смислу овог кривичног дјела, законодавац је у виду имао брак, ванбрачну заједницу или сродство, док се приликом одређења чланова породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, реферисао на правно уређен однос (старатељство), односно живљење у истом породичном домаћинству, односно постојање или зачеће заједничког дјетета и када лица нису живјела у истом породичном домаћинству, из чега произлази да међу члановима породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, постоји релевантан правни однос или неки облик заједништва који их легитимише и одређује као члана породичне заједнице. Међутим, у оспореном дијелу члана 190. став 6. Кривичног законика, а који се односи на "лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом", постојање било каквог правно уређеног односа или било којег облика заједништва као елемента породичне заједнице учињено је ирелевантним, чиме је круг лица на које се односи овај дио оспорене одредбе у члану 190. став 6. Кривичног законика постао неодређив, што је у директној колизији са принципом правне сигурности. Управо из овог разлога оспорено прописивање у члану 190. став 6. Кривичног законика не задовољава стандарде квалитета који произлазе из начела владавине права из члана 5. алинеје 4. Устава Републике Српске, а у смислу којег права норма мора бити јасна, прецизна, доступна и предвидива њеним адресатима.

Дакле, по оцјени Суда, оспорено прописивање "лица која су међусобно била или су још у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом" у члану 190. став 6. Кривичног законика није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске.

Како је Суд утврдио да одредба из члана 190. став 6. Кривичног законика у оспореном дијелу није у сагласности са чланом 5. алинејом 4. Устава Републике Српске, Суд није посебно разматрао наводе из иницијативе о несагласности оспореног нормирања са чланом 36. Устава Републике Српске.

Како је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

У складу са Рјешењем Суда, број: СУ-540/22, од 21. децембра 2022. године, судија проф. др Иванка Марковић је изузета од вијећања и гласања у овом предмету.

На основу изложеног, Суд је одлучио као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: председник Суда мр Церард Селман и судије: Војин Бојанић, Светлана Брковић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Радомир В. Лукић, проф. др Дарко Радић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-73/23
27. новембра 2024. године
Бањалука

Председник
Уставног суда,
Мр **Церард Селман**, с.р.

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 1. тачка а) Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 27. новембра 2024. године, донио је

ОДЛУКУ

Утврђује се да члан 164. став 4. и члан 166. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13, 96/13 - Одлука Уставног суда РС, 103/15, 111/21, 15/22, 132/22 и 43/23 - Одлука Уставног суда РС) нису у сагласности са Уставом Републике Српске.

Образложење

"Рафинерија нафте Брод" а.д. Брод, коју заступа Заједничка адвокатска канцеларија "Пуцар" из Бање Луке, поднијела је Уставном суду Републике Српске приједлог за оцјењивање уставности члана 164. став 4. и члана 166. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13, 96/13 - Одлука Уставног суда РС, 103/15, 111/21, 15/22, 132/22 и 43/23 - Одлука Уставног суда РС). У односу на члан 164. став 4. оспореног закона у приједлогу се наводи да је оваквим прописивањем нарушено уставно начело владавине права, као и право на имовину гарантовано чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Предлагач, наиме, сматра да је став 4. члана 164. овог закона контрадикторан ст. 2. и 3. истог члана са којима је директно повезан, због чега став 4. доводи до конфузије и правне неизвесности у погледу утврђивања пасивне легитимације код одговорности за штету. Такође, указује на то да су износи накнаде штете који се досуђују у оваквој врсти спорова изузетно високи, тако да постоји реална могућност да исплатом тих износа правна или физичка лица, иако нема њихове одговорности за насталу штету, постану инсолвентна. У погледу оспореног члана 166. овог закона, у приједлогу се износи став да је ова норма нелогична и супротна појму регресне накнаде штете. По мишљењу предлагача, могућност да Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске накнаду штете потражује у једнократном износу доводи до његовог неоснованог богаћења на рачун штетника јер на тај начин Фонд добија велики новчани износ којим може да располаже, убире законску затезну камату, а при томе своје обавезе према осигуранику измирује у мањим новчаним износима дуги период. У вези са изнесеним наводима у односу на члан 166. Закона, предлагач такође указује на повреду начела владавине права из члана 5. алинеја 4. Устава, те чл. 10, 50, 54. и 56. Устава Републике Српске, али не даје релевантне уставноправне разлоге и образложење у чему се састоји повреда ових уставних гаранција, већ ове наводе темељи и образлаже кроз своје тумачење и анализу члана 166. Закона, те његову примјену од стране надлежних судова у конкретном поступку накнаде штете који се води против "Рафинерије нафте Брод" а.д. Брод. Поред тога, мишљења је да су овом законском одредбом нарушене гаранције из члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

У одговору на приједлог, који је доставила Народна скупштина Републике Српске износи се став да је прије-

длог неоснован јер оспореним прописивањем није повријеђена ниједна од уставних одредаба на које се позива предлагач. Истиче се да је, сагласно Амандману XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, тако да је надлежна да уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, пропише услове и начин остваривања права и обавеза по основу овог осигурања, па тако и право на накнаду штете у овој области. Оспорено нормирање је, како се наводи, одраз цјелисходне процјене законодавца, а оцјена оправданости и цјелисходности усвојених законских рјешења, према члану 115. Устава, није у оквиру надлежности Уставног суда Републике Српске. У одговору се такође указује на то да, када штета представља трајно давање, прописивање једнократне исплате штете Фонду за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске представља само могућност, а не и обавезу, о чему се одлучује у судском поступку у сваком конкретном случају на основу налаза вјештака економске струке, узимајући при томе у обзир да је једнократна исплата ограничена законом прописаним трајањем права на породичну или старосну пензију. Због тога су, како се наводи, неосновани наводи предлагача да једнократна исплата накнаде штете из члана 166. оспореног закона представља паушалан износ и доводи до неоснованог богаћења Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске.

Чланом 164. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13, 96/13 - Одлука Уставног суда РС, 103/15, 111/21, 15/22, 132/22 и 43/23 - Одлука Уставног суда РС) прописано је да је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске обавезан да тражи накнаду штете од лица које је проузроковало инвалидност или смрт осигураника (став 1). Према ст. 2. и 3. овог члана, ако је лице из става 1. овог члана радник и ако је штету проузроковало у вези са радом, за штету одговара послодавац код којег се радник налази у радном односу, а радник одговара за штету коју је проузроковао намјерно или из крајње непажње. Према оспореном ставу 4, одговорност за штету из ст. 2. и 3. је солидарна.

Оспореним чланом 166. овог закона прописано је да у случају када штета представља трајно новчано давање, Фонд може тражити накнаду једнократном исплатом у цјелини (став 1), те да се износ из става 1. овог члана обрачунава према висини новчаног давања и очекиваном просјечном времену коришћења права на новчано примање (став 2).

У поступку оцјењивања уставности оспорених одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању Суд је имао у виду да је т. 4, 5, 6, 12. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, уставност и законитост, остваривање и заштиту људских права и слобода, својинске и облигационе односе, радне односе, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Поред тога, Суд је узео у обзир и одредбу члана 5. алинеја 4. Устава, према којој се уставно уређење Републике темељи на владавини права. Такође, чланом 108. став 1. Устава утврђено је да закони, статuti, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у односу на коју, између осталог, даваоци иницијативе траже оцјену оспорених законских норми, утврђено је да свако физичко лице и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, да нико не може бити лишен имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права, те да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза и других дажбина или казни.